

Open Monumentendag 2022

gemeente Voorst

zaterdag 10 september

De Open Monumentendag vindt dit jaar plaats op zaterdag 10 september, van 10.00 uur tot 17.00 uur. Ook dit jaar hebben wij (het comité Open Monumentendag Voorst) samen met monumenteigenaren en diverse organisaties een gevarieerd en leuk programma georganiseerd voor jong en oud. Er is van alles: opengestelde monumenten, bijzondere activiteiten, fietsroutes, exposities, presentaties, demonstraties en gelegenheid voor een hapje en een drankje op diverse terrassetjes.

Duurzaamheid duurt het langst

Het landelijke thema van dit jaar is 'Duurzaamheid duurt het langst'. Duurzaamheid is een actueel thema dat landelijk en internationaal in de belangstelling staat. Duurzaamheid heeft te maken met onze toekomst en gaat vaak hand in hand met vernieuwing en innovaties. Maar duurzaamheid heeft ook te maken met ons verleden en met ons cultureel erfgoed.

Duurzame monumenten

Monumenten zijn in de basis al duurzaam, omdat ze al decennia lang of zelfs eeuwenlang bestaan en nog steeds gebruikt worden. Ze ontwikkelen met de tijd mee, passen zich aan en behouden hun waarde en karakter. Maar ook monumenten kunnen nog duurzamer gemaakt worden. Dit kan bijvoorbeeld door energiebesparende maatregelen en manieren om zelf energie op te wekken toe te passen.

Balans en inspiratie

Soms vergt het verduurzamen van monumenten wat extra aandacht. Het is belangrijk een balans te vinden in verduurzamen zonder de monumentale waarden te verliezen. Maar meestal bieden juist die monumentale waarden extra mogelijkheden en nieuwe inspiratie. Denk hierbij aan de isolatiewaarde van rieten daken, aan de zonwering van luiken en de windenergie die molens gebruiken bij het malen van graan. Ook de techniek achter historische ijskelders en watermolens wordt tegenwoordig gebruikt voor allerlei innovatieve manieren om energie op te wekken.

Groen erfgoed!

Cultureel erfgoed gaat over meer dan alleen gebouwen en dat geldt ook voor duurzaamheid. Ons groene erfgoed is minstens zo belangrijk en duurzaamheid is onlosmakelijk verbonden met natuur en klimaat. Prachtige oude bomenlanen, groene boerenerven, en fraai ontworpen historische tuinen en parken zijn niet alleen mooi om te zien, maar zijn ook enorm duurzaam en dragen bij aan meer biodiversiteit en een beter klimaat.

Erfgoed Deal

Voor Nijbroek is een heel bijzonder project opgestart. De gemeente Voorst, het waterschap Vallei en Veluwe, de provincie Gelderland en de coöperatie Nijbroek hebben de handen ineengeslagen en doen samen mee aan de Erfgoed Deal. De landelijke Erfgoed Deal ondersteunt projecten waarbij erfgoed ingezet wordt om actuele ontwikkelingen, zoals klimaatadaptatie, te versterken en te verrijken. De historische kwaliteiten van de middeleeuwse polder Nijbroek worden gebruikt om dit gebied mooier, biodiverser en klimaatbestendiger te maken. Meer hierover hoort u bij het mr. A.C. baron van der Feltzemaal in Terwolde, dat dit jaar voor het eerst opengesteld is.

Expositie riviervisserij

Een evenement dat we dit jaar in het zonnetje willen zetten is de expositie 'riviervisserij', op het Natuurerf de Ziele in Twello. De visserij op de IJssel maakt al vele eeuwen deel uit van onze regio. Dit evenement brengt de geschiedenis én de toekomst van de riviervisserij op een boeiende manier tot leven, voor jong en oud. Er zijn demonstraties, er worden verhalen verteld, er is een interessante tentoonstelling en een film.

Het lokaal gevestigde visserijbedrijf Frans Komen & Zn. heeft er bovendien voor gezorgd dat de visserij sinds 2021 Immaterieel Erfgoed (UNESCO) is. Met aloude vaardigheid en aldoor verbeterd materiaal laten ze zien dat, ook in de toekomst, de visserij niet uit het IJsselgezicht weg te denken is. Duurzaamheid is daarbij één van de doelstellingen van het bedrijf.

Ten slotte kunt u genieten van de schoonheid en biodiversiteit van de prachtige locatie zelf. Het Natuurerf is aangesloten bij Stichting Landschapsbeheer Gelderland en zij geven ook een presentatie.

Opening Open Monumentendag Voorst

De Open Monumentendag Voorst wordt om 10.00 uur door de burgemeester feestelijk geopend bij Het Holthuis, Burgemeester Van der Feltzweg 1 in Twello. Meer hierover leest u op de derde pagina van deze special onder 'Activiteiten'.

Programma en informatie

In deze special in het Voorster Nieuws vindt u alle informatie over de opengestelde monumenten en de activiteiten op de Open Monumentendag. Daarnaast worden er flyers verspreid met daarop het programma in het kort. Alle informatie is ook digitaal vinden op: www.openmonumentendag.nl

VOORST

Opengestelde monumenten en activiteiten

**zaterdag 10 september van
10.00 uur tot 17.00 uur**
(tenzij anders aangegeven)

Bussloo

Sint-Martinuskerk, Bussloselaan 40 in Voorst (Bussloo)

De Sint-Martinuskerk is in 1818 gebouwd door de toenmalige heer van Bussloo. Dit mooie rijksmonument wordt gevuld met muzikale klanken op de Open Monumentendag. Zo wordt het monumentale Naberorgel bespeeld door Heleen Nieuwenhuis. Nadere invulling van het programma wordt aangekondigd op de website: sint-martinuskerk-bussloo.org. Tussen en tijdens de concerten door is er gelegenheid om de kerk te bezichtigen en naar de geschiedenis én toekomst van het gebouw te luisteren. Ontdek de pracht van het interieur en wat de Stichting St Martinuskerk Bussloo zoal organiseert. De kerk is opengesteld van **10.00 uur tot 16.00 uur**.

Klarenbeek

Molen De Hoop, Molenweg 4A in Klarenbeek

Deze achtkantige korenmolen, met de mooie naam 'De Hoop', is gebouwd in 1905 door Theo Pijnappel. De molen is sindsdien altijd in het bezit van de molenaarsfamilie Pijnappel gebleven; het is een echt familiebedrijf. Op de plek van de voormalige opslagruimte is nu een molenwinkel, waar allerlei meelsoorten en bakmixen verkocht worden. De molen is opengesteld van **9.00 tot 16.00 uur**.

Landgoed Klarenbeek, Kopermolenweg 16 in Klarenbeek

Deze plek wordt al eeuwenlang bewoond door de familie Krepel. In de 19de eeuw exploiteerden zij hier een koperslagerij en later een houtzagerij. Tegenwoordig is een deel van het complex ontwikkeld tot een horeca-, trouw- en vergaderlocatie en is er aandacht voor kunst en ambacht. In de galerie is een tentoonstelling van kunstenares Agnes Rademakers te bezichtigen. Verder is de fraaie moestuin opengesteld en kunt u rondkijken in de gebouwen. Ook zijn er twee rondleidingen door de tuin en het park. Meer informatie vindt u op: www.openmonumentendag.nl/monument/landgoed-klarenbeek/. Het landgoed is op **zondag 11 september van 11.00 uur tot 17.00 uur** opengesteld.

Terwolde

Mr. A.C. baron van der Feltzemaal, Bandijk 23-25 in Terwolde

Het mr. A.C. baron van der Feltzemaal is dit jaar voor het eerst opengesteld op de Open Monumentendag. Binnenkort gaan hier allerlei ontwikkelingen plaatsvinden. Het terrein wordt herontwikkeld, er wordt een nieuw pompgebouw erbij gebouwd, het elektrische gemaal wordt gemoderniseerd en het oude stoomgemaal wordt gerestaureerd en krijgt een nieuwe bestemming. De gemeente Voorst, het waterschap Vallei en Veluwe, de provincie Gelderland en de coöperatie Nijbroek doen samen mee aan de Erfgoed Deal om dit mogelijk te maken. Tijdens de Open Monumentendag heeft u gelegenheid om het gemaal te bezichtigen en komt u alles te weten over de ontwikkeling en de toekomst van deze plek. Ook kunt u zien wat er nog meer in Nijbroek gebeurt in het kader van de Erfgoed Deal en klimaatadaptatie.

Dorpskerk, Molenweg 2 in Terwolde

Al in de 13e eeuw stond op deze plek een klein kerkje, dat vervolgens rond 1400 en 1540 verbouwd werd tot het huidige gebouw. De kerk en haar interieur vormen een prachtig tijdsbeeld van de eeuwenoude geschiedenis van deze plek. U vindt er bijvoorbeeld archeologische vondsten, een middeleeuws doopvont, met houtsnijwerk versierde kerkbanken uit de 17de eeuw en een kerkorgel uit 1827. Ook zijn er fraaie muurschilderingen te bewonderen, waaronder schilderijen van Ewolt van Delft uit ca. 1540. Er is speciale aandacht voor de geschiedenis van een bijzondere ruimte bij de kerk: een cel waarin onruststokers en criminelen voor een nachtje werden opgesloten door de veldwachters.

Molen De Ooievaar, Wijkseweg 3 in Terwolde

Molen De Ooievaar kent een roerige geschiedenis. Maar liefst drie keer werd deze molen door brand getroffen: in 1893, in 1973 en in 2015. De molen is sindsdien herbouwd en weer volop in gebruik. Het molenwinkeltje is geopend, er is een terras en de molenaars geven rondleidingen door de molen. Op de eerste verdieping is een tentoonstelling van handgemaakte modellen van diverse Nederlandse molens te bewonderen. Ook vindt dit jaar weer het evenement 'Wieken en Wielen' plaats.

Molen De Hoop

Stint-Martinuskerk

Dorpskerk Twello

Landgoed Klarenbeek

De Middenhof, Molenweg 31 in Terwolde

Op de mooie IJsselhoeve De Middenhof wordt u gastvrij onthaald door 's Heeren Loo, die de boerderij in gebruik heeft. Medewerkers vertellen u het een en ander over de boerderij en zijn historie. De deel met veel authentieke details, de tuin in Engelse landschapsstijl en het erf zijn opengesteld. Er is een ruim terras waar u even kunt uitrusten met een kopje koffie, thee of limonade.

Twello

Het Holthuis, Burgemeester Van der Feltzweg 1 in Twello

Rondom dit statige landhuis ligt een prachtige tuin, die deze dag opengesteld is. Deze tuin- en parkaanleg bestaat uit een harmonieuze combinatie van geometrische en landschappelijke delen uit verschillende tijdsperiodes. Ze laten de veranderingen in smaak en mode door de tijd heen zien. Ook viert de eigenaresse deze dag haar 40-jarig jubileum als hoedenmaakster met een fraaie tentoonstelling en een bijzondere demonstratie. Meer informatie vindt u op www.openmonumentendag.nl/monument/t-holthuis/

Dorpskerk, Dorpsstraat 10 in Twello

In 1298 werd, voor zover bekend, voor het eerst de naam 'Twentlo' (Twello) in de historische geschriften vermeld. In dat jaar werd de hier aanwezige kapel verheven tot parochiekerk. Dit betekent dat hier al ver vóór dat jaartal een gehuchtje met een kapelletje bestond. De kerk is in latere eeuwen uitgebreid. In de kerk zijn allerlei historische onderdelen te bewonderen, zoals 16de-eeuwse muurschilderingen en het oudste kerkorgel van de gemeente Voorst.

Havekes Mölle, Havekespad 13 in Twello

Vermoedelijk stond op deze plek al rond 1350 een molen, die bij het landgoed Duistervoorde hoorde. In 1830 verkocht de toenmalige landgoedeigenaar de molen. Voor 11.020 gulden werd Jan Havekes de nieuwe eigenaar. Naar deze Jan Havekes is de molen vernoemd. De molen is te bezichtigen en bij voldoende wind wordt er graan gemalen. De molenaars geven rondleidingen en uitleg. Ook is er een molenwinkel.

Havekes Mölle

Stoomhoutzagerij Wilpsche Dijk

Huis Duistervoorde, Kerklaan 14 in Twello

In de late Middeleeuwen werd hier, aan de rand van Twello, een kasteel met een dubbele omgrachting gebouwd. Dit kasteel werd door de eeuwen heen verbouwd. Aan het einde van de 19de eeuw werd het landhuis in gebruik genomen als vrouwenklooster. Tegenwoordig wordt het landhuis particulier bewoond en is er een bed & breakfast. Een gedeelte van het huis en de tuin met de bijzondere Lourdesgrot zijn opengesteld. Ook rondom het landhuis zijn sporen van het verleden te ontdekken, zoals de prachtige oprijlaan met oude bomen en de rooms-katholieke kerk met kerkhof die de toenmalige kasteelheer liet bouwen en aanleggen.

Stoomhoutzagerij Wilpsche Dijk, Wilpsedijk 2 in Twello

Deze stoomhoutzagerij is opgericht aan het einde van de Eerste Wereldoorlog. In de fabriek werden boomstammen verzaagd. Er zijn nog vijf van de originele zaagmachines bewaard gebleven. De houtzagerij, de klompenmakerij en de meubelmakerij (boomstamtafels) zijn opengesteld en geven demonstraties. Op het open terrein zal een bijzondere stoommachine geplaatst worden die nog echt werkend is. Aan de stoommachine wordt een oude zaagmachine gekoppeld, waarmee planken worden gezaagd. Diverse vrijwilligers geven tekst en uitleg. Ook is er gelegenheid voor het drinken van een kopje koffie of thee.

Voorst

Molen De Zwaan, Enkweg 44 in Voorst

Dit is een achtkantige, bovenkruierende stellingmolen uit 1740. Deze hele oude molen stond ooit in Uithuizen (Groningen). In 1904 werd deze molen in onderdelen per schip naar Voorst getransporteerd en hier weer opgebouwd. In 1976 werd de molen gerestaureerd en ontving hij zijn naam: De Zwaan, vernoemd naar molenaarsdochter Zwaantje. Dankzij stichting De Zwaan, die het onderhoud en beheer van de molen sindsdien op zich nam, is de molen nog steeds in goede staat en draaiende te bewonderen. De molen is open van **10.00 uur tot 14.30 uur**. De molenaar staat voor u klaar voor een rondleiding of om u van alles over de molen te vertellen.

Wilp

Dorpskerk, Kerkstraat 35 in Wilp

Deze zeer markante kerk is één van de oudste kerken van Nederland. Ook de locatie is oeroud. De huidige kerk is namelijk de vermoedelijke opvolger van een door Lebuïnus gestichte houten kapel uit 765. De huidige kerk bestaat uit een toren (deels 12de eeuws, deels 16de eeuws), een romaans tufstenen schip uit de 11de eeuw en een hoger, laatgotisch koor uit de 16e eeuw. Het gebouw ligt erg fraai en karakteristiek vlak achter de IJsseldijk. In de kerk krijgt u informatie over de bijzondere historie van het gebouw.

De Grote Noordijk, H.W. Iordensweg 108 in Wilp

In de 17de eeuw stond op deze plek een eenvoudige boerenhoeve. In de eeuwen die volgden breidden diverse eigenaren het boerenbedrijf uit tot een groot landgoed en werd de boerderij uitgebreid en verbouwd tot een welgesteld landhuis. In de afgelopen jaren is begonnen met de grootschalige restauratie en renovatie van het landgoed. Zo zijn de tuinmanswoning en de beide achterhuizen van het landhuis in ere hersteld en hebben deze een nieuwe bestemming gekregen. Nu zijn het voorhuis van het landhuis en het koetshuis aan de beurt. Het voorhuis van het landhuis is opengesteld.

Het Holthuis

Dorpskerk Wilp

Molen De Zwaan

Algemene activiteiten

Officiële opening Open Monumentendag Voorst

De Open Monumentendag in Voorst wordt om 10.00 uur officieel geopend door de burgemeester bij Het Holthuis, Burgemeester Van der Feltzweg 1 in Twello, waar u feestelijk ontvangen wordt. Iedereen is van harte welkom!

Expositie riviervisserij: verleden, heden én duurzame toekomst

Op het Natuurerf de Ziele (De Ziele 4 in Twello) vindt u op **zaterdag én zondag van 10.00 uur tot 17.00 uur** de expositie 'riviervisserij'. Dit is echt een aanrader! De visserij op de IJssel maakt al vele eeuwen deel uit van onze regio. Dit bijzondere evenement neemt een kijkje in deze geschiedenis, dat tegelijkertijd een familie-geschiedenis is. Er is een tentoonstelling van allerlei visserijmateriaal (zelfs een heuse zeepunter) en historische foto's. Verder zijn er op zaterdag **twee demonstraties: het 'boeten' van fuiken en het roken van paling**. Ook kunt u luisteren naar de boeiende verhalen van twee oud-vissers. Zowel voor jong en oud valt er van alles te beleven en te zien.

De toekomst van riviervisserij

Hoe de riviervisserij dankzij de kennis en kunde van toen vandaag nog deel uitmaakt van ons rivierengebied, laten Frans Komen Sr. en Frans Komen Jr. zien. Het visserijbedrijf Frans Komen & Zn. heeft ervoor gezorgd dat de riviervisserij sinds 2021 Immaterieel Erfgoed (UNESCO) is. Met aloude vaardigheid en aldoor verbeterd materiaal laten ze zien dat, ook in de toekomst, de riviervisserij niet uit het IJsselgezicht weg te denken is. Duurzaamheid is daarbij één van de doelstellingen van het bedrijf. Fotograaf Michael Rhebergen heeft het leven van deze vissers op een fascinerende manier vastgelegd in zijn boek "De laatste rivier vissers". Dit boek wordt tijdens de expositie gepresenteerd.

Natuurerf de Ziele & presentatie Stichting Landschapsbeheer Gelderland

Ten slotte is Natuurerf de Ziele sinds 2022 aangesloten bij Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Als ambassadeur van de regio Voorst zet Willem Penninkhof zich in voor het vergroten van de biodiversiteit. Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een presentatiehoek ingericht en op zaterdag zullen zij een presentatie geven over biodiversiteit en het inrichten van een cultuurhistorisch erf ofwel een boeren erf.

Fietsroutes

Speciaal voor de Open Monumentendag zijn er twee fietsroutes ontwikkeld: een fietsroute in het noordelijke deel en een fietsroute in het zuidelijke deel van de gemeente Voorst. De fietsroutes beginnen en eindigen bij het Natuurerf De Ziele (De Ziele 4 in Twello) en voeren langs alle opengestelde monumenten en activiteiten.

Lezing HVV

Op 15 september (de donderdag ná de Open Monumentendag) organiseert de Historische Vereniging Voorst de lezing 'Duurzaam cultureel erfgoed'. Deze lezing zal verzorgd worden door Bram Jansen, eigenaar van het rijksmonument De Keizershof in Voorst. De lezing vindt om 20.00 uur plaats in het koetshuis van landgoed De Kleine Noordijk, H.W. Iordensweg 89 in Wilp. Iedereen is van harte uitgenodigd, de entree is gratis.

Kijk voor meer informatie en het actuele programma op: www.openmonumentendag.nl en zoek op: Voorst (gemeente, Gelderland)

Zozijn/De Lathmer

Molen De Ooievaar

Grote Noordijk

Zozijn/De Lathmer, Lathmerweg 5 in Wilp

De Lathmer heeft een lange en boeiende geschiedenis, die al in de Middeleeuwen begon. Het ontwikkelde zich van omgracht kasteel tot een uitgestrekt landgoed met een kapitaal landhuis en weelderige tuinen. Tegenwoordig bevindt zich op deze locatie het zorgcomplex van Zozijn. Recent is in het landhuis een uniek museum ingericht. Speciaal voor de Open Monumentendag is het gratis opengesteld voor het grote publiek. In het museum wordt de ontwikkeling van het zorgcomplex Zozijn op een boeiende manier verteld en vertoond.

Wilpermolen, Molenallee 12 in Wilp (Posterenk)

Deze ronde grote stellingmolen is gebouwd als pel- en korenmolen. De molen verving de oude standerdmolen de Ploeg, die ca. 1 kilometer oostelijk aan de Molenallee stond. Boven de stelling bevindt zich een jaartalsteen met 1736 en een gebeeldhouwde wapenstein met de wapens Van Broeckhuysen-Van Lynden. Dit echtpaar, dat de eigenaar was van landgoed de Lathmer, gaf de opdracht tot de bouw van de molen. De molen is rond 1767 herbouwd na een brand en is daarmee de oudste molen van de gemeente Voorst. Op dit moment wordt de molen gerestaureerd door de stichting Behoud Wilpermolen en dit kunt u tijdens de Open Monumentendag ook zien. De molen is van **10.00 uur tot 16.00 uur** geopend.

Nijbroek

Dorpskerk, Dorpsplein 8 in Nijbroek

Op deze plek stond al in de middeleeuwen een kapel, gewijd aan St. Remigius. De kapel hoorde bij de parochie Terwolde. In 1339 werd Nijbroek een zelfstandige parochie. De kapel werd tot parochiekerk verheven en gewijd aan St. Gregorius. Vanaf deze tijd is de kerk verbouwd en uitgebreid tot de huidige kerk, hoewel grote delen nog uit de 14e-eeuw dateren. Zo zijn in het koor hele bijzondere, 14e-eeuwse schilderingen ontdekt! In de eerste helft van de 16e eeuw werd de toren verhoogd met een klokkentorenverdieping. Twee luidklokken werden hier geplaatst: één van Willem Wegewart in 1610 en één van Pieter en Hendrick van Trier in 1658. Beide klokken werden in 1943 door de Duitse bezetting omgesmolten tot kogels, maar gelukkig in 1960 vervangen door nieuwe klokken met dezelfde inscripties. Deze prachtige kerk is zeker een bezoek waard! De dorpskerk is opengesteld van **10.00 uur tot 16.00 uur**.

Katerstede, Veluwsedijk 49 in Nijbroek

Deze boerderij heeft een fascinerende en voor de gemeente Voorst unieke voorgevel, die aan een vakwerkhuis doet denken. Het voorste houten gebint is in het metselwerk van de voorgevel opgenomen. Vroeger kwam zo iets dergelijks bij meer boerderijen voor, maar tegenwoordig is dit zeldzaam geworden. De naam van de boerderij (Katerstede) en de relatief kleine omvang ervan wijzen erop dat dit een boerderijtje van een keuterboer was. De keuken en de bijkeuken van de boerderij zijn opengesteld en ook de boomgaard bij de boerderij. De eigenaren zijn bezig om de boerderij energieneutraal te maken. Verschillende maatregelen daartoe zijn al getroffen en de eigenaren denken na over verdere verduurzamingsmaatregelen. Zij nemen de bezoekers graag mee in hun zoektocht naar een energieneutraal en duurzaam monument.

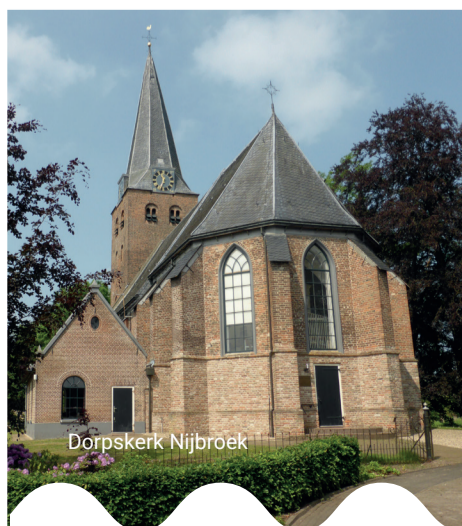

Dorpskerk Terwolde

De VriendenLoterij Open Monumentendag wordt jaarlijks georganiseerd door comité Open Monumentendag Voorst en landelijk bureau Open Monumentendag in samenwerking met de VriendenLoterij. Met dit evenement willen wij gezamenlijk de aandacht voor de monumenten vergroten door dit bijzondere Nederlands cultureel erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek.

Het comité Open Monumentendag Voorst wenst iedereen een fantastische Open Monumentendag toe.

Check www.openmonumentendag.nl en zoek op: **Voorst (gemeente, Gelderland)** voor de meest actuele informatie en eventuele aanpassingen of toevoegingen aan het programma. Veel plezier!

Dorpskerk Nijbroek

Katerstede

